

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣΥΝΗΣ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Μία ηρώικη μορφή. Από τη λίμνη Γεννακρέτ στις πεδιάδες της Γαλιλαίας. Δυό επεισόδια του 'Ανδρέα με τον 'Ιησού. Οι 'Ελληνες και ο 'Ανδρέας. Γιατί άνομησθη Πρωτόκλητος. Ο 'Ανδρέας στά χέρια πειρατών. Τό όνειρο του. Ο 'Ανδρέας και οι φανατικοί ιερείς της Σινώπης. Μέσα στη φυλακή. Η εμφάνισις του 'Ιησού. Τά μαρτύρια τών Χριστιανών στην Κωνσταντινούπολι κ.τ.λ. κ.τ.λ.

"Αγγλος αίσθητικός Καρλίαν, μέσα στις μεγάλες, ηρωικές μορφές της ανθρωπότητος, βλέπει και τόν 'Ιησού Χριστό και τούς 'Αποστόλους του. Λίγως άλλο, λοιπόν, η πρώτη μορφή του Χριστιανισμού είνε ο 'Απόστολος 'Ανδρέας, ο Πρωτόκλητος, με την έμμενησμένη ψυχή, που έμαρτύρησε στάς Πάτρως και πέθανε έπάνο στό σταυρό, όπως ο 'Ιησούς στό Γολγοθά. Θά εξεστοχούσαμεν έδω την ένδιαφερόμενη αποστολική ζωή του 'Αγίου 'Ανδρέου.

Ο 'Ανδρέας άνηξε σέ οικογένεια φαραόνων. Ήταν γυιός του 'Ιωάνη, αδελφός του χορηγότων 'Αποστόλων Πέτρου και κατήγητο από ένα χωριούδα της Γαλιλαίας, τή Βηθσαΐδα.

Τόν καιρό εκείνο ο 'Ιωάννης ο Πρόδρομος εζηρούτε «Βάπτισμα μετανοίας» και καλούσε τούς ανθρώπους νά μετανοήσουν διότι «ελησάξαι η Βασιλεία τών Ουρανών, διότι ίδού ήλθε ο Μεσίας, ο 'Αγιός του Θεού, ο άγιων την άμαρτιάν του κόσμου».

Οι δυό φαραδάς αδελφοί, ο 'Ανδρέας και ο Πέτρος, έπιηγν άπό τόν 'Ιωάννη γιά ν' άκούσουνε από τό στόμα του τό ζήγγημα.

'Αλλ' ο 'Ιωάννης ήταν τήν εποχή εκείνη φιλαρισμένος. Ο Τετράρχης της Γαλιλαίας 'Ηρώδης τόν είχε ριξεί σ' ένα σκοτεινό μπουντρούμι, στό λεγόμενο «Φρούριο της Μαζαρούσας», γιατί ο τολμηρός Προφήτης τόν κατηγορούσε φανερά ως παρανόμο και άμώμηκτ, καθώς και τή γυναίκα του 'Ηρωδιάδα...

Μετά τή φυλάξις του 'Ιωάννη, ο 'Ιησούς έφυγε από τήν 'Ιερουσαλήμ και πήγε στη λίμνη Γεννακρέτ. Η όνομασι αυτής λίμνης — που έχει μήκος 15 μίλια και πλάτος 8 — φημιζότανε γιά τήν ομοιά της, γιά τή γοαριζότητα τών όθλων της. Οι περιηγητά τήν έχουν όνομασει «η Γεννή της Παλιστίνης». Ο 'Ιουδαίος ιστορικός 'Ιώσηπος περιγράφει τούς γήφω τερατώνς λόφους της, στολισμένους με καρποφόρα δένδρα και λέγει ότι «έδω η Φύσις φαίνεται ως ν' άνανώη διαρκώς τά θαύματα της».

Στά γλινά, όρσοερά και εύτετερα νερά της λίμνης αυτής έπήγαν άβουθα και νοστιμώτατα ψάρια εφτεροεπίπδωα. Άνάγκη νά σημειωθή έδω ότι, κατά τό Μωσαϊκό νόμο, κάθε ιδιοόδιο ζώο που δέν έχει τέλια και πτερυγία, δέν έπιτρέπεται νά φραγοθή. Πολλοί λοιπόν φαραδάς ήπιηγαν εκεί νά ψαρέψουν, άκόμη και από μακρινά χωριά...

Στήν όχθη της λίμνης αυτής, λερατώντας μία μέρα ο 'Ιησούς, είδε τόν 'Ανδρέα και τόν Πέτρο νά οίχονταν τά δίχτυα τους. Εστάθηκε τότε και τούς εφώνασε με τή γλυκαή φωνή του :

— 'Ελάτε μαζί μου και θά σάς κάνω φαραδάς ανθρώπων!

Οι δυό αδελφοί, χωρίς νά γύσουν καιρό, παρωτόν τά δίχτυα και άκόλουθον άμέσως τό Χριστό. Ο 'Ανδρέας, προσηλυτισμένος από τή Θεία Πρόνοια γιά τό άποστολικό έξέσιμα, ήταν γρηάτος θάρρος και πεποιθήσι. Από μιάς άρχής άπεφάσισεν νά μείνι άγχιμος γιά ν' άφοσιωθή ολοκληρως στην άποστολή του, ενώ, άπεναντίας, ο αδελφός του Πέτρος ήταν παντορμημένος με μία άνερα του 'Αποστόλου Βαρνάβα, και μάλιστα είχε και παιδί. Οι δυό αδελφοί ήσαν γωαριχτές αντίθετοι. Ο Πέτρος θερούς, τούρπος (έβγαλει και μαζαρία όταν οι στρατώτες έπιηγν νά συλλάβουν τόν 'Ιησού), ο 'Ανδρέας ψήγχιμος, φιλοσοφικός, διλόγος, ταπεινός.

Ατ' άλλους τούς μαθητάς μόνος ο 'Ανδρέας (έπειδή πρώτος εζήληθη από τόν 'Ιησού και έπίστευσεν σ' αυτόν) όνομάζεται «Πρωτόκλητος». Και ύπαρχον στά ίερά κείμενα δυό παραδείγματα που μάζ δείχνον την έξαιρετική άφοσιόση του 'Ανδρέα στό Διδάσκαλό του :

Όταν ο 'Ιησούς, αφήνοντας τις πόλεις, τραβήχθηκε σ' έναν έρημο τόπο της Βηθσαΐδας, μαζί με τούς μαθητάς του, άπερο πλήθος ανθρώπων τών παρακολούθησε γιά ν' άκούση τή διδασκαλία του. Εκτειδή δέ στην έρημια εκείνη δέν ύπαρχαν τροφές γιά νά φάη τό πλήθος, ο Πρωτόκλητος 'Ανδρέας έφρεξε στον 'Ιησού και του είπε : — 'Είν' έδω ένα παιδί, που έχει πέντε κριθαβάρηνα

καρβέλια και δυό ψάρια, αλλά τί νά κάνουν αυτά σέ τόσον κόσμο;

Τότε ο 'Ιησούς εύλόγησε τά πέντε εκείνα ψωμιά και τά δυό ψάρια και ν' εχόρτισε με αυτά τό λαό που ήταν πέντε χιλιάδες, εκτός τών γυναικών και τών παιδιών, και μάλιστα περισσεωην δώδεκα κομμάτια γεμάτα με άποκόμματα...

Στή γιορτή του Πάσχα τών 'Εβραίων άνέβηκαν στά 'Ιερουσαλήμ και μεροζοί 'Ελληνες νά προσκινήσουν. Άμα άκούσαν τά θαύματα του 'Ιησού, ότι άνέστηκε από τόν τάφο τό Λάζαρο και ότι όλος ο λαός, εδύγη νά τόν προσηλιτη με βάρια και με κλάδους, οι 'Ελληνες έπιηγν στό μαθητή Φίλιππο νά τούς έρωτούσαν λέγοντες: — Κύριε, θέλωμε νά ίδουμε τόν 'Ιησού; Άλλ' ο Φίλιππος, μη έξοντας τό θάρρος και τήν πρωτοβουλίαν νά τούς παρουσιάσει στό Διδάσκαλό του, εζήτησε τή μεσολάβησι του 'Ανδρέα, ν' έτσι οι 'Ελληνες φιλόσοφοι έπροσώνησαν με τόν φημιζόμενον 'Ιησούν. Τόσο μάλιστα εχάρηκε ο 'Ιησούς γιά τήν άναγνώρισι της δόξης του από τούς 'Ελληνες, ώστε είπε τό περιφρονο έκεινο :

— «Ηλθε ή ώρα νά δοξασθή ο υδός του ανθρώπου».

Μετά τό Στανιικό θάνατο του 'Ιησού, οι 'Απόστολοι έσοχαρίστηγαν στόν ζώοιο.

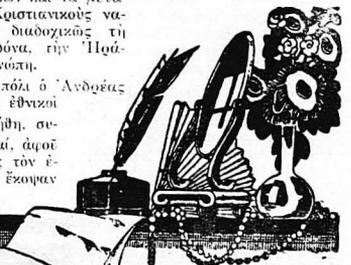
Ο 'Απόστολος 'Ανδρέας έπορεύθη πρός τά παράλια του Εύξεινου Πόντου και έπισκέψθη πρώτον τήν Άμισό και τήν Τραπεζουσίταν. Στην Άμισό, άφοι εχάρησε τόν Εύαγγέλιο της άποτορρωσίσεως, ίδουσε τήν πρώτη Χριστιανική κοινότητα κι έπειτα εδούθηκε πρός τήν έπίσημη και έμφορκοπήτη πόλι Τραπεζουσίταν. Παντού εφίχσε προφήτους όπαδούς, οι όποιοι έσπαζαν τά είδωλα τών αρχαίων θεών και εβαπτίζοντο Χριστιανοί...

Μετέθη κατόπιν στην 'Ιθωρία, ν' άνέβηκε τά παράλια της Κοιλίδος, όπου έπασε άζαμια στα γήρα μαριότων. Ήσαν οι φεβεροί Κεγκέτια. Ο 'Ανδρέας δέν εδειλίασε, άλλ' άρχισε νά διδάσχη τούς θηρωφές κορυφαίους ότι ένας είνε ο άληθινός Θεός, «ο 'Ιησούς Χριστός της Δικαιοσύνης και της συγγνώμης». Και οι τεινάς ιεροί άμείσος κίτο τά όπλα τους και έγιναν Χριστιανοί... Από εκεί ο 'Ανδρέας προσηλυτισ πρός τούς άγχιους Λαζούς, πάντοτε θημιζέβουτας...

Ότεγ' από λίγον καιρό ο 'Ανδρέας έπιστρέφει στά 'Ιερουσαλήμ γιά νά ίδη τόν αδελφό του Πέτρο και νά γωαρίσθι τό στήγιο θάνατό μάζ με τούς άλλους μαθητάς του 'Ανδρέα. Μετά τό Πάσχα, συνοδεύόμενος από τόν 'Ιωάννη Θεολόγο και Εύαγγελοτή, ηγαίνει στην 'Εφεσο, τήν έπισπομητιή από τις δώδεκα πόλεις της 'Ιουσίας... Μόλις εφτασε εκεί ο 'Ανδρέας είδε στ' άνερό του τόν 'Ιησού, ο όποιος τόν έπρόστασε νά μόνι καθήση ούτε στιγμή, αλλά νά πάη και στην Σκώθης και νά τούς διδάξη τή σωτηρία τών ψυχών του : — Τρέξτε γρηγορα στη Βιθυνία, του είπε ο Θεάνθρωπος, και μη φράσαι, γιατί έγω περιπατώ στό πλάγ σου. Η χώρα τών Σινθών σέ περιμένει!

Ο 'Ανδρέας πετιέται από τόν ύπνο, διαγρηγία τό άποκαλυπτικό όνειρο στον 'Ιωάννη, τόν άπάστειτα και τήν άλλη μέρα φηγεται γιά τή Βιθυνία. Πρώτα εφγεται στην πόλι Νίκαια, όργανήσι με τείχη και πύργους. Πολύν καιρό έμινε εκεί ο 'Ανδρέας προσπαθών νά καταλήση τή ληρεια τών ειδώλων και νά μεταβάλλι τά ίερά τους σε Χριστιανικούς ναούς. Έπειτα έπιστάθηθι διαδοχώς τή Νικομηδεία, τή Χαλκηδόνα, τήν 'Ηράκλεια και εφτασε στη Σινώπη.

Στή τελευταία αυτή πόλι ο 'Ανδρέας βήκε κακή ύποδοχη. Οι έθνακοί ιερείς εμάνησιον τά πλήθη, ανέλαβαν τόν 'Απόστολο και, άφοι κατά διαφροσύνη τρούπος τόν έβασάνισαν, στό τέλος του έζωσαν

κι' ένα δάχτυλο του χειριού του και τον έφριξαν στη φυλακή...
 Μέσα στο ψιμυριστό έκεινο σπατάδι, ο Προτόκλητος βρήκε, έπισης φυλακισμένο, με άλλους σε στά πόδια, τον Απόστολο Ματθαίο, ο οποίος είχε ρθει προηγήτερα απ' τον Άνδρέα στη Σινώπη για να ιδρύσει Χριστιανική κοινότητα. Οι δυο Απόστολοι του Ευαγγελίου άλλαζαν αδελφικό άσπασμο, αλλάλοπαρρωθούνται και, γονατισμένοι στις τρέφες πλάκες της φυλακής τους, δέονται στο Χριστό να τους άπολυθρώσει...

Κατά την ίδια νύχτα τελεσιουργείται το θάνατο. Σε μία στιγμή, η φυλακή γεμίζει από φως, και, μέσα στις λάμπες, φανερόνται ο Ήσους, όπως στην Πεντηκοστή! Η δεξιά του εύλογεί τους δυο φυλακισμένους μάρτυρά του. Τα δεσμά τους λύνονται μόνο τους και πέφτουν. Η πόρτα του δεσμοτηριού είναι δαδάνοιχτη! Οι δεσμοφύλακες κοιτώνται καταγής ανείσθητοι, παράλυτοι από τον τρόμο τους. Και ο Ήσους έπαναλαμβάνει στους δυο Απόστολους τα ευαγγελικά του λόγια:

— Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τα έθνη!...

Οι δυο Απόστολοι φέρονται άνευλόγητοι και παραινούν στην Τραπεζούντα, όπου και άποχωρήσαν. Καθένας τραβάει τον άποστολικό δρόμο του, πέρος, με την πίστι δημόη...

Για τον Απόστολο Άνδρέα υπάρχει ένα θαμνίσιο βιβλίο, μία πλήρης μονογραφία, γραμμένη από το σοφό ιστορικό των Πατρών κ. Στέφανο Θωμοπούλο, από τον όποιον ή παρούσα μελέτη παίρνει πολύτιμες πληροφορίες. Μαθαίνουμε λοιπόν ότι ο Άγιος Άνδρέας ήταν γιγαντάκιος με ανάστημα, λίγο σκεπτός, με δασύα φρύδια...

Συνεχίζοντας ο Απόστολος την πορεία του, παραινεί στη Νεοκαισάρεια, πρωτεύουσα της επαρχίας του Πόντου, όφραια και μεγάλη πόλι, και από εκεί στα Σαμοσατα, στις όρθες του ποταμού Ευφράτου, όπου κατοικούσαν πολλοί Έλληνες, οι όποιοι έννομιαν τον έαυτο τους σοφώτερο απ' όλους τους άνθρωπος. Άλλ' όπως γράφει ο κ. Θωμοπούλος, «ο Θεός Άνδρέας, διά των περικτωτών της αληθείας λόγων, διέλεσαν ως άσχηνη την σοφίαν των Σαμοσατείων και κατέδειξε την πλάνην αυτών».

Έπειτα από μακρά περιόδια, ξαναβρισκόμε τον άνομοστο Απόστολο από Κίεβο, στο πάνθηνο της Σλαβωνικής πολιθείας, γιατί εκεί έπαιρσε άπειροι ναοί γεμάτοι από λίκνια και ξύλινα είδωλα. Το Χριστιανικό κήρυγμα του Άνδρέα θαμεινε και έδο. Ο Απόστολος άνειδάνει σ' ένα λόφο του Κίεβου και πήγαζε ένα μεγάλο πέτρινο σταυρό, τον όποιον οι κάτοικοι της πόλεως τρέχουν να προσκυνήσουν. Άκούει και σήμερα οι Ρώσσοι όνομαίουν το μέρος αυτό «Ανομοστοκίγια γόρα» (δηλ. Λόφος του Άγιου Άνδρέα).

Έπειτα ο Απόστολος κατεβαίνει στη γεροπόνη της Κριμαίας και από εκεί παραινεί στο Βεζάντιο...

Τα χρόνια έκεινα το Βεζάντιο ήταν πόλι μικρή και όλιγάνθρωπη. Βασιλείς της ήταν ο Ζευξίππος, άνθρωπος άμφοδός και θεμής έθιολόγος. Είχε μάλιστα και... άπομους θεούς, τα λιντάρια και τις τίγρεις του θηριοτροφείου του! Και όταν έρχονταν κανένας Ξένος, ο έπολιός ηγεμόν τον φιλοξενούσε στο παλάτι του και μετά το γεύμα του έλεγε τάχα έμπιστευτικός:

— Άκούω ότι προδίδεις με νέα θρησκεία, ο Χριστιανισμός... Τι ξέρεις έσύ, που έρχοσαι απ' έξω;... Γιατί σκέπτομαι να γίνο κι' εγώ Χριστιανός...

Και, αν ο Ξένος γελούτανε και έθιολόγους την πίστι του στο Χριστό, ο πανόργος Ζευξίππος πεταγόταν όρθος και φώναζε στους σοματωπλακές του:

— Ρίξτε τον στο κλωβό!... Να τον φάνε οι Θεοί μου!... Οι δεινοί μου Θεοί!... Στο θάνατο, τον άπιστο!...

Άλλοτε πάλιν — όταν τα θηρία ήταν καλά χορτασμένα — ο Ζευξίππος διέταζε και έδεναν τα θήματα του χειροπόδαρο κι' έτσι τα έφωζαν στη θάλασσα.

Στο Βεζάντιο, στην πόλι του αίματος, εβάδιζε ο Απόστολος Άνδρέας, όταν έβγαυα, τη νύχτα, άκουσε φωνή Κριού που τον διέταζε ν' αλλάξει δρόμο, να πάει στην Αρμενιοπούλι, στο σημερινό Φοιντοπούλι. Έπαινε λοιπόν εκεί, άνωσινε την πρώτη της πόλεως Χριστιανική κοινότητα, με 2000 πιστούς, ναόν, και έξειροτόνησε τον πρώτον Επίσκοπο, το Στάχι.

Από εκεί, άφω πέραςε τη Θράκη, Μακεδονία και Θεσσαλία, ο Προτόκλητος Άνδρέας κατέλεξε στις Πάτρας της Άχαίας, στον τόπο του φοβερού μαρτυρίου του.

Όλόκληρη τραγωδία συνοδεύει το μαρτύριο του Απόστολου Άνδρέα, το όποιο θα διηγηθούμε στο έπομενο φύλλο.

Ο ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Ο λόγος που κρατάς στο στόμα σου είνε δούλος, ο λόγος που σου ξέφυγε είνε κίρκος σου. (Ινδική παροιμία)

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΦΑΡΟΥ

Ο άρχαιότερος των Γαλλικών φάρων είνε ο φάρος του Κορυντούν, ο όποιος βρισκεται στο στόμιο της Ζιφόντ, άπάνω σ' ένα βράχο που τον τρυφώνει από παντού το νερό.

Έκει κοντά κατοικούσε, κατά τα μέσα του 14ου αιώου, ένας νεαρός φάρος όνοματι Πέτρος, ο όποιος μετέφερε με τη βάρκα του στο Κορυντούν τους Ξένους που έπιθυμούσαν να έπισκεφθούν το φάρο. Φύλακας αυτού του φάρου ήταν ένας γέρος που είχε μια μοναχοκόρη, την Ύξελ, η όποια ξεπερνούσε στην όμορφιά όλες τις κοπέλλες του τόπου. Ο Πέτρος άγαλούσε από παιδί την Ύξελ. Την είχε κιάλας άραβωνιαστή και γι' αυτό πήγαινε πολλές φορές να την βλέπει στην κατοικία της.

Μία μέρα πήγε στον Πέτρο κάποιος Ξένος, άριστοκρατικής καταγωγής, καθώς φανόταν απ' το παροναστικό του, και του είπε να τον περάσει άπάνω με τη βάρκα του. Μόλις άποβάρσθηκε στο Κορυντούν ο Ξένος έδωσε στον Πέτρο ένα χρυσό σκούδο και του παράγγειλε να τον περιμένη για να γυρίουν πίσω μαζί. Ο Πέτρος τον έπεριμενε όσοιου νύχτωσε, πλέοντας στο διάστημα αυτό με τη βάρκα του γύρω απ' το βράχο και ριζώνοντας το βλέμμα του με λαχτάρα στο παράθυρο της κηστής του. Σε κάποια ώρα, τέλος, φάνηκε στην άκρογυλιά ο Ξένος και φώναζε κοντά του το βαρκάχη. Ο Πέτρος πλησίασε κι' έδρε με κατάρτιξη πός ο Ξένος άπτη τη φορά συνοδεύονταν από κάποιο άγνωστο νέο, ο όποιος έκαθε τα χαρακτηριστικά του κάτω από τις πτυχές ενός εύρηχόρου μανδύα και ο όποιος έμπηξε μαζί με τον άλλον στη βάρκα. Ο Πέτρος παραξενεύτηκε πολύ για την παρούσα του νέου αυτού, αλλά, χωρίς να δείξει την έκπληξή του, τραβήξε γρήγορα κοντι κι' άπονακρόνηθε.

Ένώ έπληθιαζαν στο άπάνωτι μέρος, άρχισαν να πέφτουν κεραινοί και Ξεσπασε μία μαυισμένη κούρα. Η θάλασσα Ξεσπασε με λύσσα στην άκτι. Οι δυο Ξένοι ήσαν μαζεμένοι ο ένας κοντά στον άλλον και κίτταζαν ταρκαμένοι το φοβερό έκεινο θέαμα.

Άξαφνα ένα δυνατό κρόσημο άνειμον άνασκόησε το μανδύα του νέου και, κάτω από το φως του φάρου, ο Πέτρος άντίκρισε το γλιόλο πρόσωπο της κηστής του. Άμέσως άμησε απ' τα χέρια του τα κούρα, κατάρυμος σαν θειάφι, έβγαλε το μαχαίρι του και χίμησε άπάνω στον Ξένο, που κι' έκεινος έκαμε συγχροώς το ίδιο. Η βάρκα, που έμεινε άκείνηνη λεία, έφυγε από τη μία μεριά πός τα κώματα, ενώ οι δυο αντίπαλοι άγωνίζονταν άπεργουσιμένα με το μαχαίρι στο χέρι, φουξίζομενοι από τη λάμψη των άστρατών.

Άξαφνα η βάρκα χίτησε άπάνω σ' ένα βράχο κι' έμεινε κούρατα... Οι τρεις ναυαγοί πήδησαν τότε στο νερό. Γάρο τους μωγνώζε άγρια η θάλασσα...

Ο Πέτρος με τόνα χέρι άρπαξε άμέσως την Ύξελ, και με το άλλο κρατούσε το μαχαίρι του. Σε μία στιγμή ο Ξένος άμησε το δικό του μαχαίρι να πέση στο νερό. Τότε ο Πέτρος έτοιμάστηκε να τον χιτήση. Ο άλλος δέν έπροσπάθησε να ύπερασπιση τον έαυτο του, αλλά περιόριστηκε να πη μονάχα αντέξ τις λέξεις:

— Κι' όμως κείνα αγαπά!...

— Άλήθεια; ρώτησε ο Πέτρος τρέοντας τη κηστή του.

— Ναι, κούρασε φοβισμένα η Ύξελ.

Τότε ο Πέτρος, λυσιόμένος κάτω από το βάρος της τρυφής αυτής άποκαλύψεως, μωγνώζε άγρια και δέν άμησε να γαθή μέσα στα κώματα!...

Μά δέν γλύτωσαν ούτε ο Ξένος, ούτε η Ύξελ. Τους παρδούσαν κι' αυτούς τα κώματα και τους κατάνε η άφρισμένη θάλασσα, λες κι' ένδικιόταν την άπιστία της νέας, πούζε άγατσει παράφορα, μέσα σε λίγες ώρες, έναν Ξένο κι' άγνωστο νέο, λημονώντας τον άγατμημένο της άραβωνιαστικό...

Τα πτόματα του Πέτρον και της Ύξελ τα βρήκαν την άλλη μέρα στην άκτι. Το πτόμα του Ξένου δέν βρέθηκε ποθενά...

Τους δυο νέους τους θάψανε μαζί, σ' έναν τάφο, κοντά στη θάλασσα, εκεί που σκάζει άφρισμένο το κώμα...

ΜΙΚΡΑ-ΜΙΚΡΑ

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΙ

Κάποιος νεαρός σπουδαστής άντάμωσε μία μέρα στο δρόμο του ένα σχολαστικό που είχε μεγάλα αυτιά, κι' άρχισε να τον περιπατάει γι' αυτό.

— Το παραδέχομαι, φίλε μου, άπάντησε ο σχολαστικός, ότι τα αυτιά μου είνε πολύ μεγάλα για άνθρωπο, αλλά και τα δικά σου είνε πολύ μικρά για γάιδαρο!...

